

Обираючи тактику допиту підозрюваних у вчиненні футбольного хуліганства, доцільно враховувати світові стандарти його проведення, які, перш за все базуються на використанні непримусових, таких, що відповідають етичним принципам практиках, спрямованих запобігти отриманню зізнання «будь-якою ціною», в тому числі і шляхом порушення прав людини (ізоляції підозрюваного у невеликій кімнаті для переживання тривоги, незахищеності, невпевненості; психологічного тиску, залякування та погроз, використання обману, маніпулювання фактами тощо).

При допиті підозрюваних, які входять до складу угруповання футбольних уболівальників, доцільним є застосування методики процесуального інтерв'ю, тобто входження у комунікацію без жодних упереджень шляхом демонстрації доброзичливого та неупередженого ставлення, щирої зацікавленості футболістом як видовищним видом спорту та встановлення психологічного контакту.

Список використаної літератури:

1. Чи кожен, хто зізнався, - винний? Інформатор. Портал Гурт. URL : <https://gurt.org.ua/news/informator/62125/>
2. Ларкін М. О. Криміналістична характеристика хуліганства, що вчиняється футболістами уболівальниками (фанами). *Вісник Запорізького національного університету*. 2018. № 4. С. 107–111.

Полторацький О. Б.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ORCID: 0000-0002-7689-9011

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [1] встановлено кримінальну відповідальність за домашнє насильство. Відповідно до ст. 126-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) домашнє насильство визначено як «умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи» [2].

До найбільш розповсюджених проявів домашнього насильства можна віднести словесні образи, нецензурну лайку, погрози щодо пошкодження або

знищення майна, погрози фізичною розправою, приниження честі та гідності, спричинення тілесних ушкоджень, шарпання за одяг, вигнання з будинку, погрози щодо позбавлення житла, відібрання грошових коштів.

Для з'ясування стану вчинення домашнього насильства в нашій країні, слід звернути увагу на статистичну інформацію, оприлюднену Офісом Генерального прокурора. Так, у 2019 році обліковано 1068 діянь у вигляді домашнього насильства. Кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру – 778. Кримінальних правопорушень, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом – 755. Кримінальних правопорушень, за якими провадження направлені до суду за клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 4. Зареєстровано 217 випадків вчинення домашнього насильства особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення. Вчинене групою осіб – 2. Вчинене у стані алкогольного сп'яніння – 220. Кримінальні правопорушення у яких провадження закрито – 496 (у т.ч. за ч. 1 п.п. 1, 2, 4, 6 ст. 284 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) – 495). Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітнього періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення) – 308 [3].

У 2020 році обліковано кримінальних правопорушень – 2213. Кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру – 1877. Кримінальних правопорушень, за якими провадження направлені до суду – 1823 (у тому числі з обвинувальним актом – 1813; з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності – 5; з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 5). Вчинене особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення – 488. Вчинене групою осіб – 2. Вчинене у стані алкогольного сп'яніння – 558. Кримінальних правопорушень у яких провадження закрито – 828 (за п.п. 1, 2, 4, 6, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК України – 824; у т.ч. за п. 10, абзацом 14 ч. 1 ст. 284 КПК України – 2). Кримінальних правопорушень, у яких на кінець звітнього періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення) – 381 [4].

За 2021 рік всього обліковано фактів кримінально караного домашнього насильства – 2432. Кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру – 2176. Кримінальних правопорушень у провадженнях, досудове розслідування у яких зупинено відповідно до ст. 280 Кримінального процесуального кодексу України коли місцезнаходження підозрюваного невідомо – 2. Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду (п.п. 2,3 ст. 283 КПК України) – 2136 (у т.ч. з обвинувальним актом – 2112, з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності – 1, з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 23). Кримінальні правопорушення, вчинені окремими категоріями осіб, провадження за якими закінчені (особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення – 606, групою осіб – 7, особами у стані алкогольного сп'яніння – 622, неповнолітніми або за їх участю – 1). Кримінальні правопорушення у яких провадження закрито – 906 (за п.п. 1, 2,

4, 6, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК України – 902, за п. 10, абзацом 14 ч. 1 ст. 284 КПК України – 2). Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення) – 290 [5].

У 2022 році обліковано кримінальних правопорушень – 1498. Кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру – 1341. Кримінальних правопорушень у провадженнях, досудове розслідування у яких зупинено відповідно до ст. 280 КПК України коли місцезнаходження підозрюваного невідомо – 9. Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду (п.п. 2,3 ст. 283 КПК України) – 1249 (у т.ч. з обвинувальним актом – 1222, з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 27). Кримінальні правопорушення, вчинені окремими категоріями осіб, провадження за якими закінчені (особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення – 324, групою осіб – 1, особами у стані алкогольного сп'яніння – 351). Кримінальні правопорушення у яких провадження закрито – 582 (за п.п. 1, 2, 4, 6, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК України – 582). Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення) – 235 [6].

За три місяці 2023 року обліковано кримінальних правопорушень – 662. Кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру – 480. Кримінальних правопорушень у провадженнях, досудове розслідування у яких зупинено відповідно до ст. 280 КПК України коли місцезнаходження підозрюваного невідомо – 1. Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду (п.п. 2,3 ст. 283 КПК України) – 389 (у т.ч. з обвинувальним актом – 385, з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 4). Кримінальні правопорушення, вчинені окремими категоріями осіб, провадження за якими закінчені (особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення – 95, особами у стані алкогольного сп'яніння – 80). Кримінальні правопорушення у яких провадження закрито – 167 (за п.п. 1, 2, 4, 6, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК України – 164). Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення) – 269 [7].

Таким чином, статистичні дані в частині зареєстрованих фактів кримінально караного домашнього насильства, за чотири повних роки, вказують на позитивну динаміку зменшення такого виду діянь. Зазначене обумовлено рядом факторів, які позитивно вплинули на їх скорочення: 1) ефективна превентивна діяльність з боку правоохоронних органів; 2) послаблення та у подальшому зняття карантинних обмежень (карантинні обмеження загострили проблему домашнього насильства, оскільки люди були змушені проводити багато часу разом в одному помешканні ніж зазвичай); 3) роль громадськості у протидії домашньому насильству.

Незважаючи на зниження рівня вчинення зазначених кримінально протиправних посягань, домашнє насильство не втратило своєї актуальності, оскільки ця категорія кримінальних правопорушень відноситься до латентних та не в усіх випадках про факти їх вчинення відомо правоохоронним органам.

Список використаної літератури:

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06.12.2017 № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n41> (дата звернення 7.01.2023).
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 10.02.2023).
3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2019 року. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 01.02.2023).
4. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2020 року. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 01.02.2023).
5. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2021 року. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 01.02.2023).
6. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2022 року. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 01.02.2023).
7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-березень 2023 року. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 02.04.2023).